

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA VANDENS TIEKIMO ORGANIZAVIMAS IR KAINODARA

2011 m. sausio 5 d. Nr. VA-P-20-3-1
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 2-ojo audito departamento direktorės Zitos Valatkienės
2010-04-01 pavedimą Nr. P-20-3

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Vaida Barizienė (grupės vadovas)
Renata Vaitulionienė
Tautvydas Lankelis

Auditas pradėtas 2010-04-01
Auditas baigtas 2011-01-10

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Kiekvienas šalies gyventojas, nesvarbu, kur jis gyventų, turi teisę gauti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas, kurios turi būti įperkamos, kokybiškos, teikiamos nuolat ir nepertraukiamai.

Audito metu vertinome, ar užtikrinamas efektyvus vandens tiekimo reguliavimas ir organizavimas ir kokybiškų viešųjų paslaugų prieinamumas vartotojams. Auditas atliktas Aplinkos ministerijoje ir Valstybinėje kainų ir energetikos kontrolės komisijoje.

Siekiant pagerinti vandens ūkio būklę ir įgyvendinti vandens ūkio reformą, kuri turėjo užtikrinti geresnį visuomenės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų poreikių tenkinimą, mažinant atskirtį tarp didžiųjų miestų ir kaimo gyventojų bei pavienių šalies regionų, 2006 m. buvo priimtas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas.

Audito metu nustatėme, kad nevykdomos pagrindinės Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatos, t. y. iki šiol vandens tiekimo įmonės nestambinamos, nevykdomas vandens tiekimo veiklos licencijavimas, nė viena savivaldybė nėra parinkusi viešojo vandens tiekėjo, ne visos savivaldybės parengusios Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus. Taigi nesukurta efektyvi vandens ūkio valdymo sistema. Vyriausybės atstovai apskrityse nesiima pakankamų priemonių, kad užtikrintų Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatų įgyvendinimą, o Aplinkos ministerijos kompetencija, numatyta Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme, savivaldybių atžvilgiu apsiriboja tik jų veiklos koordinavimu.

Lietuvai būdingi gana dideli skirtingų regionų išsivystymo netolygumai. Siekiant įveikti šalies atsilikimą nuo Europos Sąjungos vidurkio ir sumažinti išsivystymo netolygumus tarp Lietuvos regionų, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008–2015 m. strategijoje numatytas siekis, kad iki 2015 metų ne mažiau kaip 95 proc. kiekvienos savivaldybės gyventojų būtų aprūpinami viešai tiekiamu geriamuoju vandeniu ir teikiamomis nuotekų tvarkymo paslaugomis. Nustatant šį siekį, nebuvo įvertintas investicijų poreikis, potencialių vartotojų (gyventojų) noras ir galimybės jungtis prie naujai nutiestos infrastruktūros, neatsižvelgta į savivaldybių situaciją, gyventojų pasiskirstymą, vandens tiekimo įmonių pajėgumus, nebuvo įvertinta, kiek šios nuostatos įgyvendinimas turės įtakos vandens paslaugų kainoms. Todėl yra rizika, kad šis siekis iki 2015 m. nebus įgyvendintas.

Nebus užtikrintas ilgalaikis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimas, jos atnaujinimas, užtikrinami paslaugų kokybės reikalavimai, mažinama aplinkos tarša ir racionaliai naudojami vandens ištekliai, nes didžioji dalis savivaldybių kontroliuojamų vandens tiekimo įmonių dirba nuostolingai. Savivaldybėse daug vandens tiekimo subjektų, kurių

veikla nekontroliuojama, o vandens paslaugų teikimas paliktas pačių vandens tiekėjų atsakomybei, vartotojai apmoka už vandenį pagal susitarimą su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija nesuderintomis kainomis.

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija nevertina įtakos vandens paslaugų kainai, kai vandens tiekimo įmonės neįgyvendina ilgalaikių veiklos ir plėtros programų, taip pat nėra patvirtinusi lyginamosios analizės taikymo metodologijos, o nustatydamą būtinąsias sąnaudas taiko skirtingus sąnaudų vertinimo ir nustatymo rodiklius.

Kai kurios vandens tiekimo įmonės kainų neperskaičiuoja ilgiau kaip dešimt metų, kainų derinimo, nustatymo ir tvirtinimo procesas kai kuriais atvejais užtrunka apie metus, visa tai turi neigiamos įtakos vandens ūkio veiklos rezultatams.

Siekiant užtikrinti efektyvų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų reguliavimą ir organizavimą bei kokybiškų viešųjų paslaugų prieinamumą vartotojams, Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome parengti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pakeitimų projektą ir patikslinti susijusius teisės aktus, įvertinant realias įstatymo ir Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008–2015 metų plėtros strategijos tikslų įgyvendinimo galimybes, numatant, kad viešąsias geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas gali teikti tik licencijas turintys ūkio subjektai, kurie privalo suderinti šių paslaugų kainas su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija, nustatant maksimalų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų galiojimo terminą, taip pat kainų suderinimo, nustatymo ir tvirtinimo terminus ir vandens paslaugų kainų perskaičiavimą kasmet, nustatant vandens tiekėjų pareigą įrengti tinklus iki vartotojo nuosavybės ribų.

Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai rekomendavome parengti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo metodikos pakeitimus ir numatyti ir/ar patikslinti būtinųjų sąnaudų nustatymo ir vertinimo rodiklius, kuriais vadovaujantis kiekvienai vandens tiekimo įmonei būtinąsias sąnaudas būtų nustatomos vadovaujantis vienodais principais ir būtų užtikrinamas įmonių veiklos tęstinumas, nustatyti tiekėjų veiklos ir plėtros plano vykdymo vertinimo kriterijus ir neįvykdytų priemonių įtaką, nustatant naujas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainas, patvirtinti geriamojo vandens tiekėjų veiklos lyginamosios analizės taikymo kainodaroje principus.